

Hvordan fortælle sine børn om Gud?

Carsten Hjorth Pedersen

Det vigtigste er faktisk ikke, hvad vi fortæller vores børn om Gud, men hvad vi viser dem om Gud gennem det liv, vi lever. På den anden side kan ordene ikke undværes. Ingen kommer til tro på Gud eller bliver bevaret i troen på ham, uden at høre Guds ord. Den store kunst i den kristne oplæring er derfor at få handlinger og ord til at spille sammen.

Dåben og troen

Det lille barn, der døbes, gives troens gave og bliver Guds barn. Det sker ikke pr. automatik eller ved magi. Det sker i kraft af Guds ord, som er knyttet til vandet ved dåben.

Troen er ikke et psykologisk fænomen; men den viser sig både fysisk og psykisk i form af følelser, tanker, ord og handlinger – afhængig af personlighed, alder, modenhed og miljø. Selve troen er imidlertid et Guds under. Et kristent menneske er derfor også troende, når det sover, er bevidstløst eller dement.

Troen er en tillid til Gud og et personligt fællesskab med ham, som selv et spædbarn kan have. I den forstand er det lige så stort et under, at et 30 dage gammelt barn tror, som at en 30-årig voksen gør det. Men alle mennesker – både børn og voksne – bærer et personligt ansvar for deres gudsforhold og for, om de tror på Guds løfte.

Barnet skal ikke først blive voksen for at være fuldgældigt medlem af Guds folk. Det grundlæggende i gudsforholdet er nemlig *ikke at gøre, men at være*. Det gælder både børn og voksne. Kristen oplæring bør derfor heller ikke ensidigt rettes imod det,

barnet skal blive, men også imod, hvad det skal *forblive*.

Børn husker følelser frem for fakta

Børn er eminente til at aflæse, hvad der i *praksis* betyder noget for de voksne. Hører børnene far sige, at man skal være ærlig, mens de *erfarer*, at han lyver om børnenes alder, når de skal ind i Legoland (for at spare 75 kr. på billetterne), så lærer børnene mere af handlingerne end af ordene.

Det er en ældgammel erfaring. Den drejer sig om, at børn lytter, ser og lærer mere af det levede liv end af de korrekte ord. Det, som er usynligt for børn, bliver også usandsynligt for dem. Små børn er ganske enkelt ikke udviklede til at forstå store mængder af ord; men de er vidåbne for det, de ser, sanser og mærker, både fysisk og psykisk. Det med ordene lærer de, som tiden går.

Oplæringen i den kristne tro sker ikke ad særlige åndelige kanaler. Den sker gennem børns normale sansapparater. Det særlige ved den kristne oplæring er, at Helligånden er på spil – ikke bare gennem vores ord, men også gennem vores liv og handlinger. Han bruger disse menneskelige udtryk og nærer troen hos barnet derved. Det er lige

så utroligt, som at han tager vores mangelfulde ord og nærer troen ved dem.

Børn husker følelser frem for fakta. Derfor er det så vigtigt, i hvilken atmosfære den kristne oplæring finder sted. Børnene husker den stemning, der er omkring formidlingen af det kristne budskab. Er den streng, tung og mørk? Er den overgearet, opstemt og ualvorlig? Eller er den fri, lys og alvorlig? Det afgørende er at vise barnet venlighed, omsorg, fasthed og respekt. Kort sagt, at barnet bliver behandlet som et mindreårigt medmenneske.

Dette betyder ikke, at vi skal være fuldkomne for at oplære børn i den kristne tro. Børn har ikke brug for perfekte forældre. Men det er vigtigt, at forældrene er ærlige og troværdige, hvilket bl.a. viser sig ved, at de indrømmer deres egne fejl og ikke tager sig selv for højtidelig.

Familieandagten

Der er stor forskel på, hvornår, hvordan og hvor ofte der bliver holdt familieandagt i kristne familier. Det er også helt i orden. Det afgørende er, at man finder en form, der passer til sin familie. Hvad enten man gør det om morgenen, efter aftensmaden

eller ved sengetid. Hvad enten man læser fra en børnebibel, en andagtsbog eller lægger det meget an på samtale – i hele flokken eller sammen med det enkelte barn.

Jeg tror, det er vigtigt ikke at sætte idealerne for højt. Samlingerne, hvor vi hører og taler om Gud, skal ikke være et »festmåltid« hver gang, snarere som det daglige rugbrød! Det vil nogle gange få præg af en pligt; men opbygningen af gode vaner er også meget vigtig.

Nogle har tydeligvis orden i familieandagterne. Men det er som regel dem, der også har orden i så meget andet. Selvfølgelig er det i denne forbindelse en fordel at være disciplineret, hvis det vel at mærke ikke går hen og bliver krampagtigt.

Andre holder ikke regelmæssige familieandagter. Nogen har det konstant dårligt med det, andre har ikke de store bekymringer. Det sidste *kan* være udtryk for en faretruende situation i det åndelige liv. Men jeg slår ikke til lyd for, at bare man har dårlig samvittighed, så er det OK, at man ikke får holdt familieandagt. Hellere holde få andagter end ingen. Hellere holde korte andagter end ingen. Fik man ikke begyndt på familieandagten tidligere, så

gå i gang nu. Hæng ikke i fortiden. Træf realistiske beslutninger. Og hold for alt i verden den tanke fra livet, at enten skal det være perfekt, eller også kan det være lige meget.

Det værdifulde er værd at kæmpe for

Det koster kamp, at praktisere et sundt andagtsliv i familien. Det er – som alt andet i familien – afhængigt af helbred, relationerne til de andre, årets rytme og meget andet. Men alt, hvad der er værdifuldt i livet, må man kæmpe for, hvad enten det er andagten, ægteskabet eller konditionen.

I den forbindelse bør vi overveje, hvor mange andagter vi og vore børn får i øvrigt: I skolen, på arbejdet, i børnekoret, i teenklubben? Jo færre gange vi møder Guds ord i hverdagen, desto mere har vi brug for at møde det i familien.

Der er også meget stor forskel på, om man har små eller store børn. Der er glædeligvis mange andagtsbøger for forskellige aldersgrupper på markedet. Er der stor aldersspredning i børneflokken, kan man lave aftaler om »to måneder i denne andagtsbog og to måneder i denne«. I nogle tilfælde kan det også være en god ide at

lade børnene læse op.

Når det gælder små børns opførelse under andagten, er det vigtigt at finde en gylden middelvej. Det kan enten blive for stramt eller for slapt. Som regel er det en god ide at folde hænderne under bønnen; men det er ikke klogt at gøre en sag ud af det, hvis Peter i en periode ikke vil gøre det. Jeg synes også, børnene normalt skal blive siddende ved bordet under andagten; men hvis treårige Frida i en periode hører bedre efter ved at sidde på gulvet med sin dukke, hvorfor så ikke give hende lov til det – selvom farfar, der er på besøg, bestemt ikke bryder sig om sådan en slendrian!

Bed sammen med barnet

Det er vigtigt, at bønnen – fx i forbindelse med familieandagten – er personlig og nærværende. Børn og voksne kan evt. deltage med ideer, og når far eller mor beder, bør de inddrage små og store ting fra hverdagslivet. Børnenes blufærdighed for, hvilke forhold fra deres eget liv og hverdag de ønsker, vi skal bede for, skal imidlertid altid respekteres.

Den vigtigste bøn for et barn at lære er Fadervor. Den bør forældrene derfor bede

sammen med børnene fra de er helt små, fx når de skal sove. Lad barnet bede med, når det er modent til det, og fortæl barnet, at det altid kan bede denne bøn. Fadervor rummer nemlig alt, hvad vi har brug for, og når Jesus selv har lært os den, vil han også høre og svare.

Desuden er det en god ide at lære barnet, at det kan bede til Gud med sine egne ord. Vi kan faktisk tale med Gud, ligesom vi taler med hinanden. Bedst er det, hvis forældrene selv kan bede til Gud med deres egne ord, mens barnet hører på. Det kan give barnet en stor tryghed at erfare, at også far og mor har én »over sig«, som de kan betro sig til om stort og småt. For vi kan sige alt til Gud – både det, vi er bange for, og det, vi er glade for. Barnet kan både sige tak til Gud for den nye cykel og fortælle om sin dårlige samvittighed, fordi det har drillet en anden.

Tal med barnet om Gud

Når barnet hører om Gud og lærer at bede til ham, kan der også komme gang i en samtale om den kristne tro. Børn spørger om det med Gud. Måske du synes, det er svært at svare, men gør det, så godt du

kan, og sig evt. til barnet, at du vil tænke nærmere over dette, snakke med en anden voksen om det eller læse i en bog om det. Det vigtige er ikke at give perfekte, men ærlige svar.

Andre gange er det den voksne, der kan indlede samtalen med et spørgsmål eller en kommentar. Mor fortæller måske, hvordan hun oplevede, at Gud passede på hende i formiddags. På skovturen kan far forklare, hvor fantastisk Gud har indrettet fotosyntesen. Bedstefar siger måske, at han ikke kan forstå, hvorfor Gud tillader så meget ondt. – Og så er samtalen i gang.

Fortæl gerne lidt om din egen tro eller sig noget om, hvad du går og tænker på for tiden; måske på baggrund af noget, du har hørt eller læst om Gud og den kristne tro.

Samtaler med børnene kan for øvrigt også blive til stor berigelse for de voksne, som gennem børnene lærer mere om Gud.

Et sengelægningsritual

Børn er ofte meget åbne, når de kommer ned at ligge og er faldet til ro. Det giver god anledning til at lave et sengelægningsritual, som rummer elementer af det, jeg her har nævnt: Sang, bibelhistorie,

andagtsstykke, Fadervor, bøn og anledning til en samtale om det med Gud og os. Vi er måske selv trætte på dette tidspunkt; men vi snyder vores børn for vigtige minutter og os selv for mange gode oplevelser, hvis vi ikke tager tid til dette aftenritual. Barnet oplever også en stor trykthed ved, at sådanne vaner grundlægges. Man kan evt. lade barnets bekymringer og glæder blive til et tema i en fri aftenbøn med eller uden Fadervor til sidst.

Nogle børn føler det naturligt, at det faste sengelægningsritual ophører i 11-12 års alderen. Andre finder det naturligt at fortsætte to-tre år mere.

Markér dåbsdagen

Barnets fødselsdag glemmer vi ikke. Men det kan være en god ide også at markere barnets dåbsdag. Skriv datoen op i kalenderen eller et andet sted, så den ikke smutter. Man kan fx give barnet en gave med relation til dets dåb, fx en cd, en bog eller et spil, der relaterer til den kristne tro. Bibelselskabet og kristne forlag udgiver en del af den slags. Man kan også gøre det til en tradition at invitere fadderne på barnets dåbsdag.

Måske har man fået et dåbsdags-lys af kirken, hvor barnet blev døbt – ellers kan man »indvi« en lysestage med et særligt lys til det brug. Tænd lyset på barnets dåbsdag og fortæl, hvad der skete i kirken for x antal år siden. Vis billeder fra dåben. Og stil fx et flag frem på bordet og lær børnene dette lille vers, som kan synges på melodien *Jeg en gård mig bygge vil*:

Midt på bordet står et flag.

Det er Peters (barnets navn) dag i dag.

Vi vil takke Gud for livet

og for dåben, han har givet.

Takke ham, at Peter må,

være en af Jesu små.

Det behøver ikke være den store fejring, man stiller an med. Også en lille markering af dåbsdagen er en værdifuld del af oplæringen i den kristne tro.

Gå i kirke

Kristendom og kirke hører sammen. Derfor er det også en del af oplæringen i den kristne tro at tage børnene med i kirke eller til andre kristne samlinger. Her møder barnet det kristne budskab på andre måder end derhjemme, og det er værdifuldt. Desuden møder både børn og

forældre jævnaldrende. Det kan for øvrigt give anledning til, at vi som voksne kan få talt med andre forældre om det med oplæringen i den kristne tro. Måske der er barnedåb ved gudstjenesten – det giver endnu en anledning til, at barnet bliver mindet om dets egen dåb.

Nadveren er en markering af fællesskabet med Jesus Kristus og de andre kristne, hvor vi modtager syndernes forladelse. Når barnet er modent til – på helt elementært plan – at forstå dette, kan det også give god mening at lade barnet deltage i nadveren. Hvis der serveres vin og ikke saftevand, kan det være en ide, at barnet til at begynde med kun får brødet.

Kirkegang, gudstjenester osv. kan også give stof til efterfølgende samtaler med børnene.

Benyt kirkens oplæringstilbud

Langt de fleste kirker og kristne foreninger har oplæringstilbud, som forældre kan benytte sig af og gøre til deres allierede med henblik på oplæringen i den kristne tro. Det kan være søndagsskole eller børne-, junior- eller teenageklub, som mødes en gang om ugen. Det kan være minikonfir-

mand-undervisning, der ofte finder sted i 3. klasse eller konfirmandundervisning op til konfirmationen i 7. eller 8. klasse.

Her hører børnene om Gud, lærer om den kristne tro, synger kristne sange/salmer og lærer at bede til Gud. Desuden vil der ofte være kreative aktiviteter, lege, spil og ture, som udvikler børnene og giver dem anledning til at være sammen med jævnaldrende.

Nogle børn vil meget gerne deltage i sådanne fritidsaktiviteter. Andre skal der lægges et mildt pres på; men så bliver de ofte glade for det. Atter andre børn skal man ikke presse til det, da de måske endnu ikke er modne til at være så meget væk fra far og mor, eller måske de har et meget stramt ugeprogram i forvejen. Forældrene er de bedste til at vurdere, hvad børnene kan magte. Men normalt er det en god ide at benytte sig af kirkens oplæringstilbud og sende sine børn af sted til det.

Målet med alt dette er, at vores børn og vi selv bevarer og styrkes i troen på Den treenige Gud og lever et frimodigt liv med vores medmennesker – for tid og evighed.

Carsten Hjorth Pedersen er daglig leder af Kristent Pædagogisk Institut, far til tre voksne børn.

I Bogen Tid til Børn der kan købes på KPI, giver han mere inspiration til børneopdragelse.

Fotos: Sxc.hu./Collza, Niels Kousgaard, Lisbeth Birkmose, Tabita Møller

Om Kristent Pædagogisk Institut

Denne pjece er udgivet af Kristent Pædagogisk Institut, der ser det som sin opgave at udruste dem, der opdrager, underviser, vejleder og forkynder, så børn, unge og voksne får det bedste for tid og evighed.

KPI henvender sig især til lærere, pædagoger, teologer, psykologer, studerende, forældre og medarbejdere i kristent børne- og ungdomsarbejde.

KPI er bl.a. kendt for Katekismusprojektet, Åndsfrihedsprojektet og Forkyndelsesprojektet.

KPIs daglige leder er *Carsten Hjorth Pedersen* (født 1955). Han har været ansat i KPI siden 1999. Uddannet lærer, senere førstelektor i pædagogik. Forfatter til adskillige artikler og bøger.

KPIs ansatte giver undervisning, holder foredrag, skriver bøger og artikler mv. Se de konkrete muligheder på www.kpi.dk.

Støttekreds

Ønsker du at følge med i KPIs arbejde og tilbud, kan du melde dig ind i vores støttekreds. Det koster 200 kr. om året pr. person. Du får fire årlige Nyhedsbreve med artikler og informationer.

Økonomi

Sådan fordeler KPIs indtægter sig: gaver (40 %), brugerbetaling (30 %), støttekredsbidrag (15 %), andet (15 %).

Kristent Pædagogisk Institut

Åbuen 28, 3400 Hillerød
Tlf. 48 24 24 62. Mobil 28 40 53 14
E-mail kpi@kpi.dk • www.kpi.dk

KPI ⁺ - *pædagogik med værdi*